

Executive Summary

Eind december 2012 debatteert de Tweede Kamer over de begroting voor Buitenlandse Zaken. Het gaat dan ongetwijfeld over de voorgestelde bezuiniging op ontwikkelingssamenwerking en het feit dat Nederland daarmee afwijkt van de internationale afspraak om tenminste 0,7 % van het BNP aan ontwikkelingssamenwerking te besteden. Hoogleraren Herman Wijffels (Universiteit Utrecht) en Rolph van der Hoeven (ISS), oud-senator Jos van Gennip en NCDO-directeur Frans van den Boom vinden dat innovatie, verbreding van inzet en middelen, en stevigere coördinatie noodzakelijke hervormingen zijn voor een integrale aanpak van armoedebestrijding, duurzaamheid en veiligheid. Internationale samenwerking is niet alleen een overheidstaak, maar moet een nationale inspanning zijn.

De Nederlandse inzet voor ontwikkelingssamenwerking is veel groter dan alleen de officiële ontwikkelingshulp vanuit het Ministerie van Buitenlandse Zaken (4,3 miljard euro in 2012). Burgers, bedrijven en loterijen doneren jaarlijks honderden miljoenen euro's aan ontwikkelingsorganisaties. Met de groeiende aankoop van eerlijke voedingsmiddelen dragen ze bij aan betere omstandigheden voor boeren in arme landen. Migranten leveren niet alleen een bijdrage aan de Nederlandse economie, maar versterken met hun overmakingen naar het thuisland de ontwikkeling van de lokale economie. Naast het ministerie van Buitenlandse Zaken werken ook andere takken van de overheid aan internationale ontwikkeling. Zo komen de activiteiten van Defensie en Infrastructuur & Milieu niet alleen de veiligheid en duurzaamheid in Nederland ten goede, maar wereldwijd. Gemeenten kunnen door middel van stedenbanden het lokale bestuur in ontwikkelingslanden versterken. Uit onderzoek blijkt dat Nederland met publieke en private middelen in 2010 voor ongeveer 13 miljard dollar aan ontwikkelingsrelevante uitgaven deed. Omgerekend is dat bijna 1,7% van het nationaal inkomen, veel meer dan de 0,7% aan officiële hulp.

Met hun giften, investeringen en koopgedrag leveren Nederlandse burgers, bedrijven en overheidsinstellingen dus een belangrijke bijdrage aan een welvarende, duurzame en vreedzame wereld. Dat is belangrijk, want de productieprocessen, geldstromen en communicatiemogelijkheden raken wereldwijd zo met elkaar verbonden dat ons gedrag hier invloed heeft op de leefomstandigheden elders. Internationale samenwerking is daarmee niet langer een zaak tussen overheden, maar van iedereen. Tegelijkertijd leidt gebrek aan coördinatie van de activiteiten van al die verschillende partijen tot versnippering van de inspanningen voor internationale samenwerking. Dat is nadelig, want internationale vraagstukken op het gebied van armoedebestrijding, veiligheid en duurzaamheid vragen om een collectieve en afgestemde aanpak. De Nederlandse politiek moet daarom verder kijken dan de huidige discussies over het hulpbudget alleen en zich inzetten om de Nederlandse bijdragen te verbinden in één brede nationale beleidsagenda voor internationale samenwerking. Alleen zo kan Nederland op een efficiënte manier bijdragen aan een stabiele en welvarende wereld.

Het succesvol realiseren van zo'n agenda vraagt om een fundamenteel andere aanpak van het buitenlandbeleid en om een andere rol van de overheid. Het aanstellen van een minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking is een stap in de goede richting, maar er zijn verdergaande veranderingen nodig. Wij pleiten voor drie hervormingen gericht op een integrale aanpak van armoedebestrijding, duurzaamheid en veiligheid. Allereerst moet Nederland meer inzetten op coherentie door innovatie van het beleid voor internationale samenwerking. Zo sluiten de bijdragen van verschillende partijen in de samenleving en op verschillende overheidsterreinen beter op elkaar aan en zijn ze niet contraproductief. Ten tweede moet de overheid meer investeren in het verbreden en versterken van de bijdragen van Nederlandse burgers, stichtingen en bedrijven aan internationale samenwerking. Om deze innovatie en verbreding mogelijk te maken, is een derde hervorming nodig: een stevigere coördinatie van het internationale samenwerkingsbeleid en de verschillende bijdragen vanuit de samenleving. Deze hervormingen zorgen zowel voor een effectiever buitenlandbeleid en efficiëntere inzet van middelen als voor een herpositionering van Nederland als koploper op het gebied van internationale samenwerking. Omdat onze welvaart sterk afhankelijk is van onze banden met andere landen, is dat laatste van groot belang voor Nederland.